
ELŐSZÓ

A kilencedik Geoszféra című kötetünk a Szegedi Tudományegyetem Földtudományok Doktori Iskolájában 2017-ben eredményesen megvédett öt értekezés eredményeit mutatja be.

Bán Attila a telemedicina (távgyógyászat), mint egészségügyi szolgáltatás Magyarországra vonatkozó területiségének és társadalmi aspektusainak értékelését végezte el, kvantitatív és kvalitatív módszerek (kérdőíves adatfelvételek, félig strukturált interjúk és tartalomelemzés) segítségével. Eredményei szerint a telemedicina a fizikai távolságtól függetlenül gyorsabb diagnózist tesz lehetővé, optimalizálhatja a betegutakat, jótékonyan befolyásolhatja a betegek egészségi állapotát és egészségkultúráját. Alkalmazása során átalakulhat az orvos-beteg kapcsolat is, így a telerradiológiában gyakran elszemélytelenedik, míg a távfelügyelet során tovább erősödhet. A telemedicina hatással van az egészségügyi térbeli egyenlőtlenségekre is: bizonyos esetekben mérsékli, más helyzetekben viszont újra is termelheti azokat.

Bauer Márton a mikrotörés hálózat és a karsztosodás kapcsolatát elemezte egy paleokarsztos szénhidrogén rezervoárban. A terület repedésrendszerének vizsgálata során négy törésgenerációt különített el, melyek közül a legfiatalabbnak a kalcit kitöltéseiben a napjainkban termelt kőolajjal

azonos UV-spektrummal jellemezhető kőolajzárványokat azonosított, ami bizonyítja, hogy a törésrendszer aktív eleme a recens szénhidrogén migrációnak, míg az idősebb törésgenerációk bitumen kitöltést tartalmaznak, egy korábbi szénhidrogén migrációt jelezve. A rezervoár környezetében a töréshálózat nem alkot összefüggő törésrendszert, ugyanis két összefüggő, nagyméretű rendszert választ el egy nem töredezett zóna, amely predestinálja a barlangképződésre alkalmas mélységtartományokat. A barlangképződésre alkalmas mélység-intervallumok mindegyike tartalmaz valamilyen paleobarlangra utaló nyomot.

Kovács Attila a turisztikai klímapotenciált értékelte eredeti, valamint továbbfejlesztett és adaptált eszközökkel. A nemzetközi szakirodalom és saját tapasztalatai alapján számos hiányosságot és egyéb problémát azonosított a legfontosabb értékelő eszközök felépítésével és hiteles alkalmazhatóságával kapcsolatban. Ezeket alapul véve munkája során továbbfejlesztette a turisztikai klíma értékelésének módszertanát, valamint a magyar lakosság szubjektív értékeléséhez igazította az értékelőeszközöket. Az eredeti és a módosított eszközök használatára alkalmazási példákat mutatott be, melynek során néhány kiemelt célterület jelenlegi turisztikai klimatikus viszonyait

értékelte, valamint hazánk klímapotenciáljának jövőben várható alakulását elemezte.

Lennert József a visegrádi országok rendszerváltás utáni vidéki újrastrukturálódásának néhány aspektusát tekintette át, ugyanis a fejlett országok vidéki tereiben az 1970-es évektől gyors ütemű átalakulási folyamat vette kezdetét, ami hozzájárult a vidékiség számos aspektusának újraértelmezéséhez. A visegrádi országok jelenkori térfolyamatainak vizsgálata elsősorban a földhasználati és vándormozgalmi változásokra fókuszált, hogy ezek mennyiben feleltethetők meg a vidéki újrastrukturálódás nyugat-európai tapasztalatainak, és hogy milyen hasonlóságok és különbségek vannak ezen országok városkörnyéki és félreeső vidéki területeinek térfolyamatai között.

Skultéti Ágnes a Mecsek-alja-zóna komplex jellemzését végezte el, a furadékkőanyagban lévő kvarc, mint a földkéreg széleskörű nyomás- és hőmérséklet-viszonyok között jelenlévő, egyik leggyakoribb kőzetalkotó ásványának felhasználásával. Vizsgálata azon alapult, hogy az intenzív deformáció következtében a nyírási zónák kőzetei kiváló repedezett fluidum rezervoárként működnek, azonban a Pannon-medencében

többnyire csupán néhány felszíni kibúvásból, illetve fúrómag minták alapján ismeretek, melyek nem szolgáltatnak folytonos információt a nyírási zóna kőzeteiről, és felszínre hozataluk is igen költséges. Ezzel szemben az aljzatból származó, főként kvarc szemcséket tartalmazó furadékkőanyag közel folytonosan rendelkezésre áll és a szemcsék mikroszerkezetükben információt hordoznak az őket ért deformációs folyamatokról.

Külön köszönettel tartozunk a PhD-értekezések témavezetőinek és társszerzőinek: Csatári Bálintnak, Kántor Noéminek, M. Tóth Tivadarnak, Pál Viktornak és Unger Jánosnak.

Bízom benne, hogy sikerült a Kedves Olvasói érdeklődését felkelteni a földtudományok sokszínűségét visszatükröző kötetünk, valamint a sorozat korábban megjelent kiadványai iránt is.

Szeged, 2018 áprilisa

Unger János

koordinátor

SZTE Földtudományok Doktori Iskola